

Uit Rembrandt's laatste levensjaar

DOOR

A. BREDIUS.

IETTEGENSTAANDE wij omtrent de laatste jaren van REMBRANDT'S leven veel te weten zijn gekomen, over het laatste, misschien het treurigste jaar van dat rijke leven, was tot nu toe weinig bekend. Slechts één werk, het zelfportret in de verzameling Sir AUDLEY NEELD in Grittleton house, schijnt het jaartal 1669 te dragen. Geen ets, geen andere schilderij. En op dat portret ziet de meester er zoo ziekelijk uit, met opgezette wangen, als een waterzuchtige, dat men algemeen begon te gelooven, dat REMBRANDT in dat laatste levensjaar maar weinig meer gewerkt heeft,

Dat hij nog werkte, ook nog plannen had voor etswerk, terwijl er kort voor zijn dood ook nog eene schilderij op den ezel stond, bewijst de onlangs door mij ontdekte verklaring.

Hoe kort die ook is, er valt allerlei uit te leeren. Nieuw is dat ALLARD VAN EVERDINGEN een zoon had die ook schilderde. Nieuw dat REMBRANDT tot aan zijn dood werkzaam bleef voor DIRCK VAN CATTENBURCH, een soort gentleman-dealer, die in 1637 zich voor twee jaren besteedde bij een wijnkooper,

maar later in alles en nog wat speculeerde, in actiën der Oost en Westindische Compagnieën, in huizen en land, in allerlei handelsartikelen en met wien — en met wiens broeder OTTO — REMBRANDT reeds in 1654 en waarschijnlijk al vroeger, relaties had.

Onlangs heeft Professor SIX ons nog zijne interessante conjecturen medegedeeld over het portret dat REMBRANDT in 1654 beloofde te etsen van OTTO VAN CATTENBURCH, zoo fraai als dat van JAN SIX. En wij zien hier den grijzen kunstenaar — zooals het zoo dikwijls met schilders ging en nog gaat — min of meer in de handen van den kunstkooper, die het werk reeds betaalde vóór het geheel voltooid was.

Misschien vond REMBRANDT zijn Simeon wèl „voltrocken" maar achtten de koopers zijn breed gesmeerde doeken van zijn laatsten tijd nog niet geheel „af". Ons is een Simeon uit REMBRANDT's laatsten tijd niet bekend.

En wat merkwaardig, dat de schilder nog van plan was een serie etsen met een passie te maken, een onderwerp dat hem steeds zoo aantrok en waaraan wij enkele zijner heerlijkste prenten danken!

Ziehier de acte.

12 Mei 1671. Compareerden Srs. ALLARD VAN EVERDINGEN, out omtrent 50 jaren en CORNELIS VAN EVERDINGEN, out 25 jaren, beyde schilders binnen deser stede en verclaren..... ten versoecke van DIRCK VAN KATTENBURGH hoedat hy ALLARD VAN EVERDINGEN eenige maenden voort overlyden van REMBRANT VAN RIJN, schilder, in verspreck is geweest om van de Requirant afftehandelen een stuck schilderije behelsende Simeon, gemaeckt en geschildert door de voorsz. REMBRANDT VAN RHIJN, doch synde nogh niet tenemael volmaeckt, twelck den Reqt. had staende ten huijse en onder de voorsz. REMBRANDT VAN RHIJN, ingevolge van welck verspreck hy getuijge tvoorsz. stuck schilderije heeft gaen sien en gevisiteert ten huyse en onder de voorsz. VAN RHIJN, welcke VAN RHIJN ten selven tijde hem getuyge oock seijde en berichtte, dat het den reqt was toebehoorende. Voort verklaert de voorn: CORNELIS VAN EVERDINGEN alleen, dat hy diverse malen is geweest opte schildercamer van de voorsz. REMBRANT VAN RHIJN, en dat hy aldaer verscheyde malen gesien en gevisiteert heeft het meergemelte stuck schildery van Simeon en daerover oock mette voorsz. VAN RHIJN wel heeft gediscoureert die hem getuyge verscheijde malen heeft gesecht en verclaert dattet voorsz. schildery in eygendom was toebehoorende den Reqt. DIRCK VAN KATTENBURGH en dat hy oock eenige geslepen plaetten van

KATTENBURGH in handen hadt, *om daer de passie op te maecken.* Aldus verklaert enz. [1])

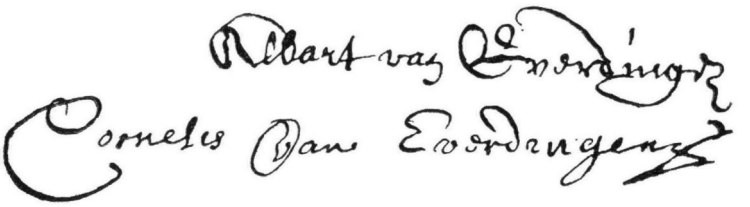

Is deze eenvoudige verklaring niet aandoenlijk welsprekend?

REMBRANDT door alles en allen verlaten, zijn HENDRICKJE dood, terwijl zijn zoon TITUS haar kortelings gevolgd was, alleen met zijn 15jarig dochtertje CORNELIA en een oude vrouw die het huishouden deed — dezelfde die daags na REMBRANDT's overlijden den Notaris moest bekennen, dat er geen geld in huis was — *tòch* tot het laatste oogenblik schilderend, etsend, troost en vergeten zoekend in zijn kunst die thans nog ons en duizenden met ons het reinste genot schenkt!

De zaak bleef blijkbaar hangende. 4 Maart 1675 machtigt ALLART VAN EVERDINGEN, wonende in de Bantammerstraat, den E. JACOBUS SUIBERT om te compareeren voor de Ed. Heeren Commissarissen van de Kleijne Saecken om zijn zaak waar te nemen tegen DIRCK VAN KATTENBURGH DE JONGE. Hoe jammer, dat die kostbare registers van de „Kleijne Saecken" allen spoorloos verdwenen zijn!

---

1) Not. J. DE WINTER, Amsterdam.